Evropský parlament
2024-2029

Hospodářský a měnový výbor

2025/2056(INI)

14.5.2025

NÁVRH ZPRÁVY

o dopadu umělé inteligence na finanční sektor
(2025/2056(INI))

Hospodářský a měnový výbor

Zpravodajka: Arba Kokalari

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....9

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY 11

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o dopadu umělé inteligence na finanční sektor
(2025/2056(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 9. dubna 2025 s názvem „Akční plán pro kontinent umělé inteligence“ (COM(2025)0165),

– s ohledem na zprávu Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) ze dne 25. února 2025 s názvem „*Artificial intelligence in EU investment funds: adoption, strategies and portfolio exposures*“ („Umělá inteligence v investičních fondech v EU: zavádění, strategie a expozice portfolií“),

– s ohledem na veřejné prohlášení orgánu ESMA ze dne 30. května 2024 o využívání umělé inteligence při poskytování retailových investičních služeb,

– s ohledem na zprávu Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA) ze dne 10. února 2025 nazvanou „*Impact Assessment of EIOPA's Opinion on AI governance and risk management*“ („Posouzení dopadů stanoviska orgánu EIOPA ke správě a řízení rizik umělé inteligence“),

– s ohledem na zprávu orgánu EIOPA ze dne 30. dubna 2024 nazvanou „*Report on the digitalisation of the European insurance sector*“ („Zpráva o digitalizaci evropského odvětví pojišťovnictví“),

– s ohledem na zprávu Evropského orgánu pro bankovnictví (EBA) ze dne 29. listopadu 2024 nazvanou „Dotazník pro posouzení rizik – podzim 2024“,

– s ohledem na zprávu orgánu EBA ze dne 4. srpna 2023 nazvanou „*Machine learning for internal rating-based models*“ (Strojové učení pro interní modely založené na hodnocení),

– s ohledem na publikaci Evropské centrální banky ze dne 7. května 2024 nazvanou „Rozvoj umělé inteligence: přínosy a rizika pro finanční stabilitu“,

– s ohledem na pracovní dokument Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj ze dne 15. prosince 2023 nazvaný „Generativní umělá inteligence ve finančním sektoru“,

– s ohledem na zprávu Banky pro mezinárodní platby ze dne 12. prosince 2024 nazvanou „Regulace umělé inteligence ve finančním sektoru: nejnovější vývoj a hlavní výzvy“,

– s ohledem na zprávu Banky pro mezinárodní platby ze dne 13. června 2024 nazvanou „Inteligentní finanční systém: jak umělá inteligence transformuje finance“,

– s ohledem na zprávu skupiny odborníků na vysoké úrovni pro skupinu G7 ze dne 19. prosince 2024 nazvanou „Umělá inteligence a tvorba hospodářské a finanční politiky“,

– s ohledem na zprávu Rady pro finanční stabilitu ze dne 14. listopadu 2024 nazvanou „Dopady umělé inteligence pro finanční stabilitu“,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) (EU) 2024/1624 ze dne 31. května 2024 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu[1],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci)[2],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554 ze dne 14. prosince 2022 o digitální provozní odolnosti finančního sektoru a o změně nařízení (ES) č. 1060/2009, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 909/2014 a (EU) 2016/1011[3],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)[4],

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění[5],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012[6],

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU[7],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012[8],

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES[9],

---

[1] Úř. věst. L, 2024/1624, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj.
[2] Úř. věst. L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
[3] Úř. věst. L 333, 27.12.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj.
[4] Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
[5] Úř. věst. L 26, 2.2.2016, s. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/97/oj.
[6] Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 84, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj.
[7] Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj.
[8] Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj.
[9] Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 338, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj.

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES, nařízení (ES) č. 1060/2009 a nařízení (EU) č. 1095/2010[10],

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)[11],

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)[12],

– s ohledem na své usnesení ze dne 3. května 2022 o umělé inteligenci v digitálním věku[13],

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Hospodářského a měnového výboru (A10-0000/2025),

A. vzhledem k tomu, že akt EU o umělé inteligenci zavádí první komplexní regulační rámec pro umělou inteligenci na světě;

B. vzhledem k tomu, že akt o umělé inteligenci definuje dva vysoce rizikové případy použití systémů umělé inteligence (AI) v odvětví finančních služeb, a to jejich používání pro bodování spotřebitelských úvěrů a hodnocení úvěruschopnosti a jejich použití při posuzování rizik a stanovování cen životního a zdravotního pojištění;

C. vzhledem k tomu, že „systém AI“ je v aktu o umělé inteligenci definován jako strojový systém navržený tak, aby po zavedení fungoval s různými úrovněmi autonomie a který po zavedení může vykazovat adaptabilitu a který za explicitními nebo implicitními účely z obdržených vstupů odvozuje, jak generovat výstupy, jako jsou predikce, obsah, doporučení nebo rozhodnutí, které mohou ovlivnit fyzická nebo virtuální prostředí;

D. vzhledem k tomu, že systémy používané ke zlepšení matematické optimalizace nebo k urychlení a sblížení tradičních zavedených optimalizačních metod, jako jsou lineární nebo logistické regresní metody, nespadají do oblasti působnosti definice systému UI;

Stav zavádění umělé inteligence do finančních služeb

1. bere na vědomí široké a rozmanité zavádění umělé inteligence, k němuž dochází v celém odvětví finančních služeb EU, přičemž strojové učení se využívá dlouhodobě a stále více se používá generativní umělá inteligence jako podpůrný nástroj; zdůrazňuje, že ve většině případů používání umělé inteligence je cílem zefektivnit procesy „back-office“, když většina využití představuje snadno dostupné možnosti, a nikoli vysoce

[10] Úř. věst. L 174, 1.7.2011, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/61/oj.
[11] Úř. věst. L 335, 17.12.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj.
[12] Úř. věst. L 302, 17.11.2009, s. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/65/oj.
[13] Úř. věst. C 465, 6.12.2022, s. 65.

rizikové inovace, pouze omezený počet případů použití je zaměřen na zákazníky a neexistuje žádný případ využití „autopilota“[14];

2. zdůrazňuje, že využívání umělé inteligence ve finančních službách může přinést společenský prospěch, a to i při odhalování podvodů, kontrolách v oblasti boje proti praní peněz, podpoře klientů, sledování transakcí, prověřování sankcí, vyřizování nároků, personalizovaném finančním poradenství, hodnocení úvěrového rizika, pomoci při dodržování právních předpisů, onboardingu a ověřování totožnosti zákazníků, dozoru nad trhem a monitorování zneužívání trhu;

3. konstatuje, že hlavní rizika spojená s používáním umělé inteligence ve finančních službách vyplývají z kvality, přesnosti a reprezentativnosti dat, na nichž jsou modely trénovány, a z potřeby zajistit řádnou správu dat a bránit diskriminačním výsledkům a systémovým zkreslením; bere na vědomí výzvy související se zranitelnostmi v oblasti kybernetické bezpečnosti a s vysvětlitelností systémů umělé inteligence;

4. chápe, že finanční instituce přijaly k vývoji a zavádění systémů UI obezřetný a postupný přístup s cílem zajistit dodržování stávajících průřezových a odvětvových právních předpisů; zdůrazňuje, že tento obezřetný přístup může být motivován rovněž neprokázanou poptávkou zákazníků, jejich vyvíjejícími se očekáváními a zvažováním rizik;

5. konstatuje závislost finančních subjektů z EU na poskytovatelích technologií ze třetích zemí, pokud jde o software a nástroje umělé inteligence, jež může vést k riziku koncentrace a snížit vyjednávací sílu finančních institucí při vyjednávání o smluvních podmínkách pro služby umělé inteligence nebo jejich změnách; zdůrazňuje, že společnosti v EU musí mít možnost využívat stávající cloudovou infrastrukturu pro vývoj a zavádění umělé inteligence; podporuje však iniciativy EU na podporu rozvoje umělé inteligence a cloud computingu;

Regulační prostředí pro umělou inteligenci ve finančních službách

6. zdůrazňuje, že odvětví finančních služeb je vysoce regulované a podléhá řadě odvětvových právních předpisů na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU, které vyžadují, aby finanční subjekty řídily rizika v různých oblastech včetně ochrany údajů, původu dat, kvality údajů, správy údajů, provozní odolnosti, outsourcingu, rizika modelů, diskriminačních výsledků a tržního a úvěrového rizika, které společně tvoří rámec pro zavádění a správu umělé inteligence v odvětví finančních služeb[15];

7. vyjadřuje znepokojení nad překrýváním právních předpisů mezi aktem o umělé inteligenci a odvětvovými právními předpisy, jakož i nad příslušnou právní nejistotou;

[14] Dotazník orgánu EBA pro posouzení rizik z podzimu 2024; Zpráva orgánu EIOPA o digitalizaci evropského odvětví pojišťovnictví; Zpráva orgánu ESMA o umělé inteligenci v investičních fondech EU.

[15] Mezi významné příklady příslušných odvětvových právních předpisů patří nařízení o kapitálových požadavcích, směrnice o kapitálových požadavcích, směrnice Solventnost II, směrnice o distribuci pojištění, nařízení o trzích finančních nástrojů, směrnice o trzích finančních nástrojů, akt o digitální provozní odolnosti, směrnice o správcích alternativních investičních fondů a směrnice o SKIPCP, jakož i doprovodné pokyny a regulační technické normy evropských agentur dohledu.

8. připomíná, že akt o umělé inteligenci umožňuje omezené výjimky pro finanční instituce, pokud podle práva EU v oblasti finančních služeb existují rovnocenné požadavky; vyjadřuje znepokojení nad tím, že chybí dostatečné pokyny k výkladu tohoto překrývání a interakcí právních předpisů; varuje před přijetím maximalistického přístupu k výkladu aktu o umělé inteligenci, který by dále komplikoval dodržování předpisů pro finanční instituce; uznává problém, jenž vyplývá ze skutečnosti, že orgány dohledu mají různé právní výklady a očekávání, pokud jde o uplatňování acquis, což vede k roztříštěnosti jednotného trhu;

9. vyjadřuje znepokojení nad tím, že obecné nařízení o ochraně osobních údajů a jeho požadavky na minimalizaci údajů, zásadu účelového omezení, souhlas zákazníků a zpracování osobních údajů finančními institucemi ukládají nutnost omezení používání umělé inteligence ve finančních službách;

Doporučení k zajištění odpovědného využívání umělé inteligence ve finančních službách

10. vyjadřuje politování nad tím, že pokud jde o inovace a investice v oblasti umělé inteligence, EU zaostává; domnívá se, že odvětví finančních služeb, jež na služby a produkty IKT vydává nejvíce prostředků, má potenciál působit při mobilizaci soukromých investic do umělé inteligence jako katalyzátor;

11. vyzývá Komisi, aby zajistila jasnost a vydala pokyny ohledně toho, jak se stávající předpisy v oblasti finančních služeb vztahují na používání umělé inteligence ve finančních službách; domnívá se, že cílem těchto pokynů by mělo být umožnit využívání umělé inteligence v odvětví finančních služeb; požaduje jednotné definice a zjednodušení regulačního rámce, aby se zabránilo duplicitním požadavkům, včetně požadavků na podávání zpráv o posouzení rizik;

12. varuje před přijímáním nových odvětvových právních předpisů, které by regulovaly umělou inteligenci ve finančních službách, neboť již existují zavedená odvětvová pravidla, která se na zavádění umělé inteligence vztahují; domnívá se, že by to vytvořilo další vrstvy složitosti a nejistoty a v konečném důsledku by to uvedené odvětví připravilo o výhody používání umělé inteligence; důrazně doporučuje Komisi a členským státům, aby koordinovaly svou činnost s cílem zabránit „gold-platingu“ příslušných právních předpisů a zabránit vytváření nových překážek na přeshraničních trzích;

13. vyzývá evropské a vnitrostátní orgány dohledu, aby podporovaly zavádění umělé inteligence prosazováním jednotného výkladu stávajících předpisů a zabráněním jejich příliš přísnému uplatňování; domnívá se, že pokud se nepodaří zavádění umělé inteligence podporovat, hrozí, že odvětví finančních služeb bude připraveno o její výhody; zdůrazňuje, že postoj a přístup orgánů dohledu jsou stejně důležité jako samotná pravidla; doporučuje, aby úsilí v oblasti dohledu upřednostňovalo konkrétní provozní rizika tam, kde byla zjištěna, spíše než abstraktní nebo teoretické obavy;

14. domnívá se, že významné změny ve využívání umělé inteligence budou vyžadovat odpovídající dovednosti a talent vzhledem k tomu, že využívání umělé inteligence závisí na lidských schopnostech; podporuje opatření, jež přijímá toto odvětví ke zlepšení porozumění a odpovědného využívání technologií umělé inteligence; požaduje

větší jasnost, pokud jde o požadavky aktu o umělé inteligenci na to, aby finanční instituce splňovaly podmínky na gramotnost v oblasti umělé inteligence;

°

° °

15. pověřuje svoji předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Tato zpráva zkoumá využívání a dopad umělé inteligence v odvětví finančních služeb a regulační prostředí. Zpravodajka předkládá politická doporučení s cílem umožnit využívání umělé inteligence ve finančních službách a vyjasnit překrývání právních předpisů. Zpráva se zabývá aspekty specifickými pro odvětví finančních služeb a nezabývá se záležitostmi spadajícími do působnosti jiných výborů.

Zpravodajka se domnívá, že je zásadní, aby politická diskuse o umělé inteligenci ve finančních službách byla založena ve skutečnosti a zaměřovala se na hmatatelné a věrohodné otázky. Je třeba náležitě zohlednit stávající právní rámec a praktickou realitu používání technologie ve finančních službách, a nikoli spekulovat o abstraktních nebo teoretických obavách.

Zpráva proto začíná analýzou zavádění umělé inteligence v tomto odvětví. Konstatuje, že cílem většiny případů použití umělé inteligence je spíše snížit náklady zefektivněním operací než vytvářet nové toky příjmů. Většina případů použití AI představuje spíše snadno dostupné možnosti než vysoce rizikové inovace, což znamená, že je bezpečné říci, že zavádění umělé inteligence ve financování je obezřetné. Zdaleka nepociťujeme, že by finanční systém fungoval nebo byl silně závislý na autonomních „autopilotních“ modelech umělé inteligence, které by ohrožovaly finanční stabilitu a zájmy spotřebitelů.

Realita je opačná: toto odvětví je regulováno tak silně a fiduciární odpovědnost finančních institucí je natolik respektovaná, že hlavní podíl případů použití AI má nízké riziko a zahrnuje zapojení lidského odborníka do daného cyklu. Nicméně má šíření a zavádění technologií umělé inteligence v celém odvětví finančních služeb značný potenciál. Může nejen zlepšit účinnost tohoto odvětví, zlepšit spotřebitelské služby a posílit konkurenceschopnost evropských podniků, ale také může podpořit účinnější boj proti praní peněz a odhalování podvodů.

To neznamená, že zavádění umělé inteligence ve finančních službách je bez rizik. Otázka kvality dat, vysvětlitelnosti a transparentnosti umělé inteligence je v této oblasti výzvou stejně jako v jiných oblastech. Odvětví finančních služeb se svým množstvím podrobných směrnic a nařízení má však dobré předpoklady k tomu, aby tato rizika řešilo. Finanční instituce, ať už se jedná o banky, pojišťovny nebo správce aktiv, musí mít podle právních předpisů EU v oblasti finančních služeb zavedeny systémy pro kvalitu údajů, původ datové, správu údajů, provozní odolnost, outsourcing, riziko modelů, rizika koncentrace, diskriminační výsledky atd., které poskytují rámec pro zavádění a správu umělé inteligence. Vzhledem k tomu, že zavádění umělé inteligence do financí pokračuje, bude mít zásadní význam pokračovat v monitorování těchto rizik a poskytovat finančním odborníkům zdroje, odbornou přípravu a gramotnost v oblasti umělé inteligence.

Alternativou je zaujmout k zavádění umělé inteligence v oblasti financí restriktivní přístup, přičemž by nové právní předpisy vznikaly kvůli obavám z neznámých dopadů nebo proto, že je pohodlný status quo. Taková politika by odvětví finančních služeb připravila o možnost umělou inteligenci využívat. To by v konečném důsledku oslabilo konkurenceschopnost tohoto odvětví, kvalitu nabízených služeb a přínosy pro spotřebitele. Mělo by to rovněž negativní dopad na investice do technologií umělé inteligence vzhledem k tomu, že odvětví finančních služeb vykazuje největší výdaje na služby a produkty IKT. Takový přístup by měl být zavržen s ohledem na globální závod v oblasti umělé inteligence, silnou geopolitickou

realitu, z níž tento závod vyplývá, a na skutečnost, že EU zde již zaostává.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY

Zpravodajka v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu prohlašuje, že při vypracovávání návrhu zprávy obdržela podněty od těchto subjektů nebo osob:

Subjekt nebo osoba
Associazione Bancaria Italiana
L'Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR), Banque de France
BlackRock
Bundesverband deutscher Banken e.V.
Danske Bank A/S
Deutsche Bank AG
European Banking Authority (EBA)
European Banking Federation
European Commission (DG FISMA)
European Fund and Asset Management Association (EFAMA)
European Insurance and Occupational Pensions Agency (EIOPA)
European Securities and Markets Authority (ESMA)
Eurofinas
Febelfin
Fédération bancaire française
Finance Denmark
Finance Sweden
Finance Watch
Finansförbundet (Financial Sector Union of Sweden)
Finansinspektionen (Financial Supervisory Authority, Sweden)
Finanssiala ry - Finance Finland
GDV - German Insurance Association
Insurance Europe
Klarna Bank AB
Mastercard Europe
Mistral AI
Nordea Bank Abp
OpenAI OpCo, LLC
Rabobank
Salesforce Inc.
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ)
Société Générale
Stripe, Inc.
Svenska Handelsbanken AB
Svensk Försäkring (Insurance Sweden)
Swedish Financial Technology Association
Swedbank AB (publ)
The Alan Turing Institute
Trygg-Hansa

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodajky.

Pokud jsou na seznamu uvedena jména, funkce, případně jména i funkce fyzických osob, zpravodajka prohlašuje, že příslušné fyzické osoby byly seznámeny s prohlášením Evropského parlamentu o ochraně osobních údajů č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), které stanoví podmínky platné pro zpracování jejich osobních údajů a práva související s tímto zpracováním.